

N. Lemberg

Om djurskydd och skolans förhållande därtill.

*Föredrag hållet vid Djurvännernas i Åbo årsmöte
den 3 februari 1929.*

Framtidens historieskrivare kommer att giva ett gynsamt utlåtande om vår tid, huru många brister den annars må hava. Han skall kalla den en period av frigörelse, av oförliknelig kulturutveckling. Och icke endast det kommer att nämnas såsom en förtjänst hos vår tid, att den av alla krafter eftersträvat det s.k. fjärde ståndets frigörelse från okunnighetens och det ekonomiska tryckets bojor, den skall få erkännande för att avgjort ha yrkat på vård och skydd åt de levande väsen, vilka stå människan närmast, djuren, och detta icke endast för så vitt dessa äro oss nyttiga, utan emedan vetenskapen yrkar på olika djurslags bevarande, emedan god sed, mänsklighet och barmhertighet gentemot hjälplösa, levande varelser förpliktar oss att vårda oss om djuren, särskilt husdjuren, emedan djurens skyddande i sedligt avseende höjer människosläktet, inverkar uppfostrande på ung-

domen och förhindrar råhet, och slutligen: emedan djuren, såsom tillhörande skapelsen, äro berättigade till vård och skydd. En sedligt normal människa älskar visserligen ej endast djuren, utan även växterna, hela skapelsen, men den kärlek, som omfattar djurvärlden, är av större betydelse än den, som egnas växtvärlden och den oorganiska skapelsen. I förhållandet till djurvärlden uppkomma genom förhållandet emellan härskaren och den behärskade, vårdaren och föremålet för omvårdnaden ömsesidiga rättigheter och moraliska fordringar, ja också, åtminstone för människan, förpliktelser, men även husdjuren kunna ofta bevisa sin husbonde lydnad och trohet.

På denna naturliga grund vilar samvetet, som förpliktar och berättigar varje kulturmänniska att beskydda djuren. Detta beskyddande inskränker sig, med avseende å de lägre djuren, till deras liv och välbefinnande, men med avseende å de högre djuren inneslutes däri också dessas bostäder och födoämnen. Emellertid är detta beskyddande ej endast av negativ art, d.v.s. inskränker sig ej till att ej förstöra, utan bör också vara positivt, främjande. Och i det avseendet har samhället, ja t.o.m. staten ett vidsträckt arbetsfält.

Om nu staten också är i stånd att medels lagar och författningar kraftigt verka för djurens skydd, kan den dock ej allena åstadkomma allt, desto

mindre som bevisligen i de flesta fall förbrytelserna emot djuren härleda sig av bristande kunskap och försummad uppfostran. Därav uppstår för skolan, som skall höja den växande generationen till tidens högsta kulturnivå, uppgiften att väcka och utveckla hos ungdomen sedlig kunskap, sedlig känsla och sedlig vilja i dess förhållande till djurvärlden. Och enligt gammal erfarenhet för vägen genom barnens hjärta till de äldre.

Skolan verkar i detta avseende först genom att med alla till buds stående medel bekämpa djurplågeri. Men därtill får dess verksamhet ej inskränka sig. Det är ej heller svårt att bringa barnen i ett vänskapligt förhållande till den omgivande djurvärlden. Visserligen uttalas ofta påståendet, att barn äro grymma, att de finna nöje i att misshandla djur, men om sådant verkligen inträffar, så beror det antingen på kroppslig sjuklighet eller på dåligt exempel. Ett till kropp och själ sundt barn fröjdar sig över djurvärlden och fäster sig vid de djur, det har i sin närhet. Barnets öga ser ej den djupa klyfta, som under tidernas lopp uppstått mellan människan och djuren. Hos detsamma lever ännu känslan av alla levande väsens samhörighet. Varje högre djur är dess jämlike, dess lekkamrat. I detta barnets vänliga umgänge med djurvärlden har ej ännu

inträngt föreställningen om människan såsom ett högt över den övriga skapelsen stående väsen. Barnet lever och handlar ännu i samma plan med den övriga skapelsen, och därför är dess uppfattning om naturen så lycklig och dess liv så rikt i denna vänliga värld. Därför bör uppfostraren, såväl i hemmet som i skolan, sörja för att barnet har tillfälle att praktiskt utföra djurskydd och djurvård. I Tyskland t.ex. har man i detta avseende i många skolor kommit mycket långt: i skolans trädgård har man lyckats göra mångt djur ifrån den angränsande skogen bofast, och barnen göra sitt bästa för dessa djurs trevnad och lära sig därjämte att skydda dem för faror, och sålunda vana att vårda sig om några djur, vidgas blicken att iakttaga ständigt nya tillfällen i naturen, där människan hjälpende och stödjande kan ingripa. På utflykter i skog och mark är läraren oupphörligt i tillfälle att rikta sina följeslagares uppmärksamhet härpå och leda dem till att överallt hjälpende och stödjande verkligen bli "skapelsens herre", i vilken vår Frälsares ord bli förverkligade: "Den som är ypperst bland eder, han skall vara eder tjänare." Mt. 23: 11.

N. Lemberg.